

Modernizm na Węgrzech 1900–1930

Modernizm na Węgrzech 1900–1930

23 września 2017–7 stycznia 2018 r.

Galeria Wystaw Czasowych (II p.)

Zamku Królewskiego w Warszawie – Muzeum

Wystawa jest zaproszeniem do przyjrzenia się bogatej mozaice różnorodnych dzieł i barwnych artystycznych osobowości. To dynamiczny obraz węgierskiej sztuki pierwszego trzydziestolecia XX wieku. Portrety pędzla członków grupy Ośmiu, fowistyczne pejzaże i akty, ilustracje do czasopisma „MA”, projekty witraży, kubizujące widoki miast – to tylko niektóre z ponad setki prac, które można obejrzeć w Zamku Królewskim w Warszawie.

Węgry, pierwsze trzydziestolecie XX w. Czas intensywnych zmian – I wojna światowa, koniec panowania Habsburgów, upadek Austro-Węgier, podział kraju. Poszukujący dróg twórczych młodzi malarze zakładają kolonię artystyczną w malowniczej miejscowości Nagybánya (obecnie Baia Mare w Rumunii). Odrzucają akademizm, tematykę biblijną i historyczną. Wzorują się na francuskich neoimpresjonistach. W oficjalnych kręgach są prześmiewczo określani jako Neós. Autorytetem dla młodych jest odnoszący sukcesy we Francji József Rippl-Rónai. Podążając jego śladami, wielu z nich kontynuuje naukę nad Sekwaną. Paryż wyznacza kierunek ich dalszej działalności artystycznej.

W 1909 r. tworzą grupę Ośmiu – pierwsze węgierskie ugrupowanie awangardowe. Należą do niego: Károly Kernstok, Róbert Berény, Dezső Czigány, Béla Czóbel, Ödon Márffy, Dezső Orbán, Bertalan Pór i Lajos Tihanyi. Wyraźnie inspiruje ich postimpresjonizm i fowizm. Wzorują się na pracach Cézanne’a, Gauguina i Matisse’a. Cenią tradycyjne gatunki malarskie, takie jak: portret, akt, martwa natura i pejzaż. Lubią malarstwo plenerowe. Ich śmiałe pociągnięcia pędzla wypełniają płótna plamami o niezwykle intensywnych barwach, a pełne ekspresji portrety przejawiają cechy znamienne dla kubizmu i futuryzmu. W Budapeszcie powstaje Dom Artystów i Salon Kolomana Uczonego. To tam swoje prace zaprezentować mogą „odrzućni” przez oficjalne galerie i salony. Grupa Ośmiu organizuje trzy wystawy. Choć rozpadnie się już po pięciu latach, zdoła zrewolucjonizować życie artystyczne Budapesztu.

Wybuch wojny przynosi zaangażowanie polityczno-społeczne wielu artystów. W historii węgierskiej awangardy rozpoczyna się nowy rozdział. W 1915 r. Lajos Kassák zakłada czasopismo „A Tett”. Rok później powstaje magazyn „MA” oraz działająca przy nim galeria, w której prezentują swoje prace aktywiści, tacy jak: Lajos Kassák, Lajos Tihanyi, József Nemes Lampérth, János Mattis Teutsch, Sándor Bortnyik, Béla Uitz oraz duet Sándor Galimberti – Valéria Dénes. Ich twórczość to kompilacja futuryzmu, kubizmu i ekspresjonizmu. W wyniku klęski poniesionej w wojnie, w życiu Węgrów zachodzą istotne zmiany. W latach 1919–1920 awangardowi artyści udają się na emigrację, by tam rozwijać swoje kariery. Za cel podróży obierają Wiedeń, Berlin, Weimar i Moskwę. W Wiedniu następuje reaktywacja pisma „MA”. Publikowane na jego łamach prace prezentują nowe kierunki w sztuce: rosyjski konstruktywizm, suprematyzm czy holenderski neoplastycyzm. Powstają pierwsze *architektury obrazu*. László Péri, Aurél Bernáth i Hugó Scheiber mają możliwość zaprezentowania swoich dzieł w Berlinie – w galerii Der Sturm oraz w związanym z nią czasopiśmie. Z Der Sturm współpracuje również

László Moholy-Nagy – malarz, fotograf, filmowiec, ikona nie tylko węgierskiej, ale i europejskiej awangardy. Od 1923 r. Moholy-Nagy wykłada i tworzy w Bauhausie. Do Weimaru przybywa za nim następne pokolenie młodych węgierskich plastyków.

Ekspozycja wieńczy obchody Roku Kultury Węgierskiej w Polsce.

Wystawie towarzyszy program edukacyjny

Organizatorzy:

Muzeum Janusa Pannoniusa w Peczu

Zamek Królewski w Warszawie – Muzeum

oraz

Węgierski Instytut Kultury w Warszawie

Kuratorzy: **József Sárkány** (Muzeum w Peczu), **Marta Zdańkowska** (Zamek Królewski w Warszawie), **Mariann Gergely** (Węgierska Galeria Narodowa w Budapeszcie)

Komisarz organizacyjny: **Anna Małecka** (Zamek Królewski w Warszawie)

Scenografia: **Árpád Fákó**

Wstęp **bezpłatny** – obowiązują **bilety ewidencyjne** (dostępne w kasie)

Ostatnie wejście na godzinę przed zamknięciem

Godziny otwarcia:

wt.–sob. **10.00–16.00**

niedz. **11.00–16.00**

wystawa nieczynna: **6 stycznia** 2018 r.

Archiwum wydarzeń towarzyszących wystawie:

26 listopada 2017 r. – Dzień atrakcji

10 grudnia 2017 r. – Dzień atrakcji

16 grudnia 2017 r. – Géza Csáth: *Opium* – czytanie performatywne

7 stycznia 2018 r. – Dzień atrakcji w ramach finisażu wystawy

- [PLAKAT.pdf](#) (1.5 MB) -